

10

Eén jaar
coronacrisis

15

Goede Week
en Pasen

16

Christus' lijden
in staties

uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

MAART
2021

2

SAMENKERK

Op weg naar
Pasen

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SK

MAART
2021
2

SAMENKERK

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 2 • Jaargang 46
De volgende uitgave verschijnt op 6 mei 2021.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Maurice Lagemaat, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Jos Martens, Corine van der Loos, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 30,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 36,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp / technische realisatie

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl
Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Coronacrisis: een jaar na dato

10

De mondkapjesmeeuw bij de talk-show OP1 deed terugdenken aan één jaar coronacrisis en voorblijven naar zorgen om ons gemeenschappelijk huis en de universele broederschap.

Twee vrijwilligers vertellen weer enthousiast over hun taak.

Vrijwilligers actief

8

Wilt u *SamenKerk* niet missen?

Neem een abonnement! U ontvangt ons magazine zes keer per jaar thuis, voordat ze in de parochies verkrijgbaar is. Nu met bijzonder welkomstgeschenk!
Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Goede Week
en Pasen

15

Vijf zuster-
congregaties

28

We zijn op weg naar Pasen. Vier Pasen met vierpasen.nl

Ze waren actief in de zorg of het onderwijs. Michel Bakker schreef een boek over vijf zustercongregaties in ons bisdom.

Tijdens een viering in de kerk bewegen we heel wat af: staan, zitten, knielen. Waarom doen we dat? Heeft het een betekenis?

We vieren
eucharistie

34

En verder

- 4 Mgr. Hendriks: Wat ik u zeggen wil
- 6 Kort nieuws
- 8 Wat ik doe
- 13 Zingt voor de Heer
- 14 2021: Jozefjaar
- 16 Uit de kunst: Christus' lijden in staties
- 18 Parels uit de schattengrot
- 20 Inspiratie
- 23 Leo Fijen
- 24 Carits: niet alleen materiële zorg
- 26 Kathedraal-TV
- 27 Van onderop
- 30 The Missionary bus
- 31 Puzzel
- 32 Geboekt
- 38 Personalialia
- 39 Agenda

Geïnspireerd leven in dienst van God en mensen

Een eerbetoon aan de religieuzen

Het kerkelijk leven is in de laatste vijftig, zestig jaren sterk veranderd. Waar mensen vroeger in hun geloof gedragen werden door een christelijke cultuur, is dat nu niet meer zo.

betrekken; het zijn centra van geloof en kerkelijk leven. Dank aan alle priesters, diakens, pastoraal werkers, catechisten en vrijwilligers die zich daarvoor inzetten!

Familiedagen

Steeds meer gezinnen nemen deel aan Familiedagen, die op dit moment maandelijks in Heiloo en in Haarlem worden gehouden. Al is het natuurlijk jammer dat die door de pandemie al een tijdlang alleen digitaal kunnen plaatsvinden. Het is belangrijk dat we elkaar als gelovigen kunnen ontmoeten, ons geloof met elkaar kunnen delen en tijd vinden voor de sacramenten, voor aanbidding en bezinning. Daar zetten we graag op in.

Vijf zustercongregaties

Het is goed dat we proberen, zo goed als mogelijk, als Kerk, als gelovigen zichtbaar te zijn in de samenleving. Dat is een missie die heel lang door veel vrouwelijke religieuzen en Godgewijden is vervuld, ook in ons bisdom.

N

u komt het veel meer aan op de eigen, persoonlijke geloofsovertuiging en de keuze van een persoon om gevormd te willen worden in dat geloof en in een christelijke levensstijl. Om die reden onder-

steunt het bisdom met name jongeren en gezinnen, zonder de ouderen te kort te doen. Tegelijk gedenken we met dankbaarheid allen die aan die christelijke cultuur hebben vorm gegeven en dat ook nu nog doen, waaronder vele religieuzen.

Christelijke cultuur

Ons missionair centrum met het heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood in Heiloo speelt een belangrijke rol in vorming en evangelisatie. De verering van Maria staat hier centraal en het is een plaats waar je kennis kunt maken met christelijke cultuur ook in bredere zin. Dat laatste geldt net zo goed voor de kathedraal in Haarlem en de Sint-Nicolaasbasiliek in Amsterdam. Maar ook op andere plaatsen in ons bisdom worden gelukkig mooie initiatieven genomen om jongeren en gezinnen te ondersteunen en nieuwe mensen te

Foto: Hernán Azócar

De zusters lieten concreet zien hoe geloof en evangelie tot uiting komen in het 'gewone' leven.

Ik denk daarbij speciaal aan de zusters van de vijf religieuze congregaties van ons bisdom en aan initiatieven als de Graalbeweging (Vrouwen van Nazareth) en de Kruisvaarders van Sint Jan. Wat hebben zij veel betekend. Aan de vijf diocesane congregaties is nu een mooi gedenkboek gewijd "Werken van liefde", een eerbetoon van de hand van Michel Bakker (zie pagina 28 - red.). Die kloosterordes zijn: de Vrouwen van Bethanië, de zusters van de H. Juliana van Falconieri, de zusters van de Voorzienigheid, de Augustinessen van Heemstede en de Ursulinen van Bergen.

Dankbare herinneringen

Zelf bewaar ik de mooiste herinneringen aan de vrouwelijke religieuzen die op mijn pad zijn gekomen. Ik heb veel aan hen te danken. Religieuzen hebben een belangrijke bijdrage gegeven aan Kerk en samenleving in een tijd die veel armer was dan nu en maatschappelijk veel minder georganiseerd. De zusters deden wat nodig was. Zij waren werkzaam op het gebied van de oecumene, spiritualiteit, maatschappelijke vorming, pastoraal werk, kraam- en thuiszorg, bejaardenzorg, zorg voor kinderen, ziekenzorg, onderwijs, missiewerk, enzovoorts. En zij waren met velen, in het begin van de zestiger jaren van de twintigste eeuw lag hun aantal in ons land boven de 50.000!

We mogen hen niet vergeten

Als ik aan de zusters van deze vijf congregaties denk, word ik een beetje weemoedig omdat ik hun presentie, hun spiritualiteit en inzet toch wel mis. Deze religieuzen hadden hun leven gewijd aan een missie om vanuit hun geloof en de spiritualiteit van hun religieuze gemeenschap, zich in te zetten voor heel concrete noden in de samenleving. Zo hebben we ons tijdens de coronapandemie weer gerealiseerd hoe belangrijk de zorg is en de geest waarmee die zorg gegeven wordt.

Natuurlijk, zusters bleven mensen met hun eigen persoonlijkheid en tekortkomingen, zoals ieder ander mens. En je moet alles in de tijd zien. Maar zij waren en zijn vrouwen met een ideaal. De zusters lieten concreet zien hoe geloof en evangelie tot uiting komen in het 'gewone' leven, vanuit hun eigen charisma. Zij kenden geen van negen-tot-vijf-mentaliteit. Dit alles mag niet vergeten worden.

Navolging

Die geest verdient nagevolgd te worden en die heeft inderdaad andere mensen geïnspireerd om toegewijd te leven. Misschien doen die mensen dat nu vaak niet op dezelfde wijze als deze religieuzen maar iedere vorm van toegewijd katholiek leven begint bij de navolging van Jezus Christus vanuit een spiritualiteit die herkend wordt als een mooie en waardevolle leidraad en bron. Zo worden ook de gewoonste klusjes 'werken van liefde'.

Nieuwe gemeenschappen

Er zijn gelukkig nieuwe religieuze gemeenschappen van zusters en paters naar ons bisdom gekomen, afkomstig uit verschillende landen. En er zijn kloosters en huizen die al een langere traditie kennen in ons bisdom en hun presentie en werk voortzetten. Ons bisdom telt ook enkele contemplatieve kloosters, die vooral op het gebed en de beschouwing zijn gericht. We zijn dankbaar voor hun aanwezigheid.

Van harte hoop en bid ik dat er jonge mensen zijn die voor zo'n levenskeuze gaan als priester, broeder of zuster, in dienst van God en de mensen. Want heeft onze ik-gerichte samenleving juist nu niet heel hard mensen nodig die verwijzen naar hogere, eeuwige waarden? ■

Bisschop Johannes Hendriks

Stille Omgang jongeren

Ook het jongerenprogramma van de Stille Omgang is digitaal. Pater Jan Stuyt sj. zal het thema 'Luisteren, maar dan echt' verdiepen met voorbeelden uit het leven van pater Frans van der Lugt, die in 2014 werd vermoord in Homs (Syrië). Na enkele workshops over 'Het liefhebben van je vijanden' en 'De christen die verlangt te luisteren' wordt het jongerenprogramma afgesloten met eucharistische aanbidding. Doe mee: vanaf 20.30 uur. Info: www.jongekerk.nl

Stille Omgang 2021 digitaal

De Stille Omgang ter herinnering aan het eucharistisch wonder in de Amsterdamse Kalverstraat uit 1345 wordt gehouden in de nacht van 20 op 21 maart. Een bijzondere editie dit jaar: geen touringcars uit het hele land met duizenden pelgrims maar een digitale Stille Omgang, thuis via de computer, iPad of smartphone. Zaterdagavond 20 maart is er om 22.00 uur een speciale, online, eucharistieviering vanuit Amsterdam. Aansluitend wordt de route van de ommegang digitaal uitgezonden. Info (met alle links): www.stille-omgang.nl

Klimaatalarm

Zondag 14 maart slaan tientallen organisaties en kerken in het hele land alarm voor een eerlijk en daadkrachtig klimaatbeleid. Doet u mee? Om 15.00 uur luiden we de kerkklokken en is er een online gebedsdienst. Info: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Nieuwe 'maestro' Sint-Nicolaas-basiliek

De Britse dirigent, organist, zanger en muziekdocent Giles Brightwell (40) gaat de veel geroemde muziektraditie voortzetten in de H. Nicolaasbasiliek in Amsterdam. In deze functie treedt hij in de voetsporen van Michael Hedley. Brightwell studeerde en werkte in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Als God ons renoveert digitaal

Op donderdag 11, vrijdag 12 en zaterdag 13 maart wordt online het pastorale congres 'Als God ons renoveert' gehouden, bedoeld om parochies en parochianen te helpen meer missionair te worden in de geest van het evangelie. Basis voor dit gratis digitale congres zijn de principes die de Canadese priester James Mallon in zijn boek *Als God renoveert* gebruikt. Het congres bestaat uit zes interactieve webinars, met momenten van gebed, lofprijzing, sprekers, reacties van deelnemers en gesprek in kleine groepen. Mgr. Jan van Burgsteden, onze emeritus-hulpbisschop, is een van de sprekers.
Info: www.pastoraalcongres.nl
telefoon: 0343-578814. Aanmelding: info@pastoraalcongres.nl
(na aanmelding ontvangt u informatie om online deel te nemen).

Iedereen kan gratis meedoen:
Meld je aan!

Open Maand koorschool Haarlem

De kathedrale koorschool Haarlem is een muzikale basisschool voor kinderen van groep 5 t/m 8. Naast de bekende vakken taal en rekenen is er veel ruimte voor zang en muziek. De kinderen zingen in het kathedrale koor. Van 1 t/m 31 maart houdt de koorschool 'Open Maand'. Maak een privé-afspraak en bezoek de school. Doe mee met een muzikles, neem een kijkje in een klas en krijg een rondleiding van een leerling uit groep 8.
Info: www.koorschoolhaarlem.nl

Wapenspreuk bisschop op cathedra

In ieder bisdom is een kerk waar de zetel van de bisschop staat. Die zetel heet een 'cathedra' en de kerk daarmee een 'kathedraal'. Op 1 juni nam mgr. Jan Hendriks de zetel van Haarlem-Amsterdam plechtig in bezit (zoals dat heet). Begin februari is zijn bisschoppelijk wapenschild op de bisschopszetel in de Sint-Bavokathedraal aangebracht, met eronder zijn Latijnse motto (in het Nederlands: 'Doe maar wat Hij u zeggen zal', woorden van Maria bij de bruiloft van Kana, Joh. 2,1-12).

Naast het wapenschild zijn de patroonheiligen van het bisdom Willibrord en Bonifatius afgebeeld.

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communiegroep tot parochiebestuurder. *SamenKerk* reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Eric van Teijlingen

Wat ik DOE...

YoungSeven

Toen Daan Hand als achtjarige zijn eerste heilige communie deed in de parochiekerk H. Wulfram in Waarland, werd hij misdienaar. Na het ontvangen van het Sacrament van het heilig vormsel - hij was toen twaalf jaar - werd Daan lid van *YoungSeven*. *YoungSeven* is de jongerengroep van zeven parochies, namelijk Schagen, De Noord, 't Kruis, Nieuwe Niedorp, Waarland, 't Veld, Wieringen en Wieringermeer. Hand: "Het leuke is dat we allerlei activiteiten doen met en voor jongeren, die bij de kerk zijn. We zijn met zo'n twintig jongeren uit allerlei parochies hier in de buurt. Met sommigen zit ik op dezelfde school in Schagen. We hebben eens per twee maanden allerlei leuke activiteiten. Het afgelopen jaar hebben we door de corona vooral via de zoom *YoungSeven* gedaan." Kun je een paar van die activiteiten noemen? "In november maken we een adventskrans, ook met Pasen komen we bij elkaar."

Onzichtbaar maar belangrijk werk

Wat hebben een politieke partij, de tennisvereniging, een zangkoor, een vakbond en de kerk met elkaar gemeen? Ze hebben allemaal leden.

En dus ook een ledenadministratie en een ledenadministrateur. Iedere parochie in ons bisdom heeft een of meerdere vrijwilligers die deze onzichtbare maar belangrijke vrijwilligerstaak verrichten. Onzichtbaar, want het werk is volledig digitaal, belangrijk, want zonder leden géén kerk. In Nederhorst ten Berg is Peter Janssen sinds 2017 verantwoordelijk voor de ledenadministratie. "In 2016 ben ik bij de tuinploeg komen werken en een jaar later ben ik door de penningmeester gevraagd om de ledenadministratie over te nemen." De parochie O.L.V. Hemelvaart in Nederhorst ten Berg telt zo'n 1.100 leden, nominale katholieken in jargon. "Die 1.100 zijn niet allemaal mensen die iedere zondag hier naar de kerk gaan", zegt Janssen met een grote glimlach. "Deze mensen staan bij de gemeentelijke basisadministratie en bij onze parochie geregistreerd als 'katholiek'. Je hebt nominale katholieken,

Dekenaat Hilversum
KAN-parochies
Locatie O.L.V. Hemelvaart
Nederhorst ten Berg
Peter Janssen (68)
Ledenadministratie

Foto: Privé-collectie

Foto: Eric van Teijlingen

kerkgangers en ook nog voorkeursparochianen. Die laatste groep hebben wij hier ook, mensen die officieel in een andere parochie wonen maar om een of andere reden hier kerken. Ik houd de ledenadministratie bij, zoals geboortes in katholieke gezinnen, overlijdens van parochianen, maar ook als ze verhuizen van of naar onze parochie. Als kinderen gedoopt zijn, geef ik dat door." Hoe werkt dat tussen de gemeentelijke basisadministratie (dat door de gemeente wordt beheerd) en de kerkelijke en parochiële ledenadministratie? Janssen: "Wijzingen bij de gemeentelijke basisadministratie krijgen wij door. Dat gaat via de Stichting interkerkelijke ledenadministratie, die mutaties als verhuizingen automatisch doorkrijgt van de gemeenten en ervoor zorgt dat de plaatselijke kerken die mutaties kunnen

verwerken." Iedere vrijdagmorgen komt Janssen naar het parochiesecretariaat 'De Molshoop' en werkt hij zo'n twee uur per week aan het up-to-date houden van de ledenadministratie. "Met klassieke muziek uit de speaker kan ik er heerlijk rustig werken. Hoewel we nauw samenwerken met Kortenhoef en Ankeveen, en ook met Hilversum, heeft iedere parochie nog zijn eigen ledenadministratie. Als we vragen hebben, zoeken we elkaar op en bieden we elkaar ondersteuning en oplossingen. Door het bijhouden van de parochiële ledenadministratie ben ik ook betrokken bij de begraafplaatsadministratie, Kerkbalans, het parochieblad KAN-nieuws, Eerste Communie en Vormsel. Ik lever hiervoor de juiste adressen aan, adresstickers enzovoort." Het is voor iedere vereniging, en dus ook voor een parochie, van groot belang dat een ledenadministratie goed wordt bijgehouden. En hoe staat het met de privacy van de gegevens? Janssen: "We werken volgens de strenge regels van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Privacywet. Ik heb daar geen moeite mee. Ik laat geen papieren slingeren en zorg ervoor dat computerbestanden niet zichtbaar zijn voor anderen." ■

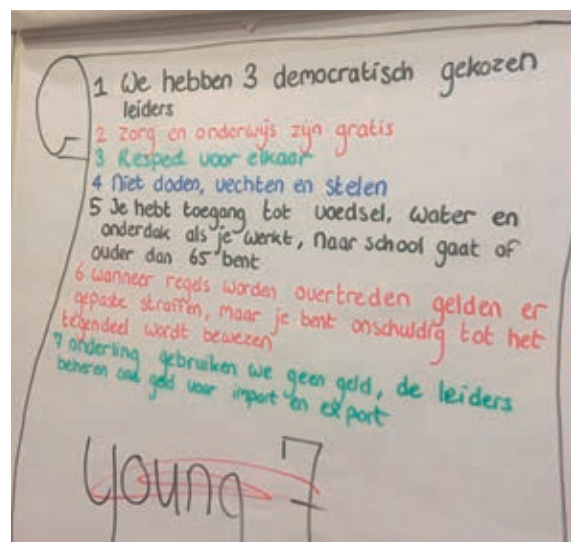
De RK-Kerk in Nederland telt 3.785.000 leden, verdeeld over 666 parochies met 167.300 vrijwilligers (stand: 2019).

Dekenaat Schagen
Samenwerkingsverband
De Vijfhoek
Parochie H. Wulfram
Waarland
Daan Hand (15)
Jongerengroep
YoungSeven

Soms kijken we naar een film. We doen mee aan 'Sirkelslag' en we doen ook het spel 'Tien keer is scheepsrecht'. En in de zomer sluiten we het jaar af met een leuke barbecue. 'Sirkelslag' is een spel dat je met andere groepen speelt tegen elkaar voor de eerste plek. Bij 'Tien keer is scheepsrecht' hebben we ons

verdiept in de Tien Geboden. Voordat we dit konden doen hebben we geprobeerd onze eigen regels/ geboden te onderzoeken als groep. Dit hebben we gedaan door de uittocht uit Egypte een tikkeltje na te bootsen. We zaten als groep vast op een boot, spoedig zouden wij aanmeren aan het 'Beloofde Land.' Welke activiteit tot nu toe vond je het leukst om te doen? Hand: "Sirkelslag! Ik vind YoungSeven erg leuk om aan mee te doen. Je ontmoet andere jongeren en kinderen, die ook meedoen met de kerk. Het is ook supergezellig en chill. We hebben een leuke groep." En dat is nu precies wat YoungSeven wil bereiken. In een ongedwongen

en open sfeer worden jongeren activiteiten aangeboden, die aansluiten bij de belevingswereld van de jongeren. En door te doen worden ze uitgedaagd na te denken over de betekenis van het christelijke geloof, waarbij aandacht wordt besteed aan een persoonlijke relatie met God. ■

Hoopvolle veerkracht

Op 15 maart 2020, een jaar geleden, kondigde minister-president Mark Rutte een voor Nederland ongekennde lockdown aan. Het coronavirus had ook ons land in zijn greep gekregen. Thuis naar school, thuis werken en thuis naar de kerk. We zijn nu een jaar verder. En nu?

H

et was een opmerkelijk beeld. Te midden van de andere talk-showgasten lag de mondkap(jes)-meeuw op tafel. Naast hem lag de McFlurry-egel maar die kreeg die avond minder aandacht. De

meeuw was in de buurt van Rotterdam waarschijnlijk aangereden en per toeval gevonden door een medewerker van het Natuur Historisch Museum Rotterdam. Met om zijn poot een inmiddels bekend mondkapje ligt het dier levenloos op tafel. Een tijdsbeeld van één jaar coronacrisis: de mondkapjesmeeuw. Want in de natuur zwerven ontelbaar veel mondkapjes rond, met fatale gevolgen voor dier en mens.

Eén jaar coronacrisis

De coronacrisis is voor iedereen een ingrijpende gebeurtenis. Hoe grijpt de crisis in uw en jouw leven? Wat is er veranderd in dit jaar? Als we de televisie, kranten

en internet naspeuren over het afgelopen jaar coronacrisis valt één ding op: Alles werd anders. Vorig jaar 15 maart ging Nederland in een eerste lockdown vanwege de coronapandemie. Samen gingen we 'de strijd' aan tegen het virus. We klapten voor de 'strijders aan de frontlinie'. We moesten ons aanpassen. Parochies met een beperkt aantal kerkgangers en vieringen zonder samenzang. Feestjes werden coronaproof gemaakt of gewoon uitgesteld. We zijn thuis, zonder al te veel bezoek. En vanaf januari hebben we een avondklok. De coronacrisis pakt ook voor iedereen weer anders uit. Zo werd en wordt de ene persoon door het virus

ernstig ziek en moet zelfs naar het ziekenhuis of overlijdt eraan, terwijl een ander met een positieve test alleen wat milde klachten heeft. De een heeft familie of vrienden verloren door het coronavirus en kampt met groot verdriet en leed, terwijl een ander juist vindt dat hij of zij ernstig getroffen wordt door de maatregelen. De een verliest zijn baan en inkomen, terwijl een ander juist goede zaken doet. In de zorg moet men alle zeilen bijzetten, terwijl vele anderen thuis kwamen te zitten en graag wat om handen zouden willen hebben.

Tijdsduiding

Hoe zal later worden teruggekeken op de jaren 2020-2021? Misschien door de woorden die in de loop van de coronacrisis geïntroduceerd werden? Nieuwe woorden als virusdeeltjes en aerosolen, mondkapjes, anderhalvemetermaatschappij, lockdown, livestream kerkdiensten, afstandsonderwijs, coronamoedheid of mondkapjesmeeuw. Zomaar wat woorden die in 2019 amper of niet in ons dagelijkse taalgebruik voorkwamen, maar nu iedereen bekend in de oren klinken. Welke zouden er beklijven? Hopelijk is dat, naast lockdown en mondkapjesmeeuw, ook het begrip: hoopvolle veerkracht.

Hoopvolle veerkracht

Het is namelijk opmerkelijk hoe snel ons taalgebruik en ons denken zich kunnen aanpassen. Nu we midden in de crisis zitten zal dit misschien niet direct hoopvol klinken. Toch laten we met elkaar een enorme veerkracht en creativiteit zien.

Anno 2021 zijn we door internet en social media verbonden met de gehele wereld. De snelheid waarmee, door onze eigen infrastructuur, het virus zich razend-snel kon verspreiden, is een teken van die verbondenheid. Met ongekennde snelheid werd wereldwijd gewerkt aan een vaccin. Informatie over het virus, en hoe die te bestrijden, werd gedeeld om het virus in te dammen. Soms is het ieder voor zich, maar vaak ook samen. Toch wordt door deze pandemie eens en te meer duidelijk dat we de wereld samen delen. Samen leven we op die aarde als ons gemeenschappelijk huis, schreef paus Franciscus in zijn encycliek *Laudato Si'* uit 2015.

Een hoopvol gemeenschappelijk huis

Het is ondanks alle zorgen en beperkingen toch ook hoopvol. In zeer korte tijd werd ons leven totaal op zijn kop gezet en in een razend tempo werden er nieuwe wegen gezocht. Zouden we dan ook samen de andere grote vraagstukken aankunnen in het bijzonder die

waar de paus onze aandacht voor vraagt in zijn laatste encyclieken: *Laudato Si'* over de zorg voor het gemeenschappelijk huis en *Fratelli tutti* over universele broederlijkheid en sociale vriendschap. De aarde en de mensen zijn – aldus de paus – van grote waarde. “Niet alleen de natuur maar ook de mens lijdt door die uitputting van de aarde. De verslechtering van milieu en maatschappij treft vooral de zwaksten”. (*Laudato Si'*, LS, paragraaf 48)

Nalaten

Deze coronacrisis biedt ook de mogelijkheid om opnieuw na te denken over de toekomst en of we op de goede weg zitten. Als kern van *Laudato Si'* klinkt de vraag: “Welke wereld willen we nalaten aan wie na ons komt, aan de kinderen die opgroeien? Niet alleen over het milieu, maar ook over de algemene oriëntatie, de zin en de waarde van het leven.” (LS 160) Want als we deze vraag moedig durven stellen, stelt Franciscus, leidt ze ons naar andere vragen zoals: waarom zijn wij op deze wereld? En waarom kwamen we tot dit leven?

Dan is niet alleen de vraag over hoe we de wereld nalaten voor de volgende generaties, maar over onze eigen menswaardigheid die op het spel staat. Want het stelt de vraag naar de zin van onze eigen levensweg op deze aarde” (LS 160)

Kinderen en jongeren eerst

Welk gemeenschappelijk huis geven we door aan de jongere generaties? Veel kinderen en jongeren treft nu het gemis van persoonlijke contacten voor een gezonde men-

tale en emotionele ontwikkeling. Sociale contacten die je leert aangaan en ontdekken in deze fase van je leven zijn essentieel voor je toekomst. Die jonge generaties hebben nog een heel leven voor zich. Hoe ziet de wereld er voor onze (klein)kinderen uit? Hopelijk niet een uitgeputte aarde waarin de zwaksten zwaar getroffen worden en mensen vluchten vanwege oorlog, geweld en natuurrampen.

Bij de vaccinaties tegen Covid-19 krijgen de oudsten en de kwetsbaren voorrang. Een weloverwogen keuze, die van levensbelang is. Mogen dan, als het gaat over de toekomst van de aarde, de kinderen en jongeren voorrang krijgen in hun levensbelang? Mag hun stem als eerste gehoord worden, hun levensbelang voorop staan en daarna de andere belangen pas aan bod komen? Dat zou een hoopvol toekomstperspectief zijn.

Mogen dan, als het gaat over de toekomst van de aarde, de kinderen en jongeren voorrang krijgen in hun levensbelang?

Slot

Deze tijd van voorbereiding op Pasen begint met Aswoensdag, waar de voorganger ons tekent met as en zegt: "Stof zij gij...". Om maar niet te vergeten dat ook wij stof zijn en ons lichaam is samengesteld uit de elementen van de planeet, haar lucht laat ons ademen en haar water schenkt ons leven en voedt ons, zoals Franciscus *Laudato Si'* begint. De vastentijd is dus bij uitstek de tijd om hier over na te denken, te bidden en te mediteren. Iedere dag een paar regels of alineas van Paus Franciscus nieuwste encycliek *Fratelli tutti* of *Laudato Si'* biedt ons een inspirerend perspectief op de toekomst en het leven van alledag. Het geeft ons in deze vastentijd een spiritueel programma voor een andere aanpak, een omkering om de crises in de wereld hoopvol en veerkrachtig te weerstaan. En wetende dat we dit samen kunnen doen, zoals we nu ook zoveel samen oplossen in ons gemeenschap-pelijk huis, verbonden met hemel en aarde, met hoopvolle veerkracht. ■

Maurice Lagemaat

Foto: ©Ramon Mangold

Laudato Si'

Encycliek van paus Franciscus uit mei 2015 over de zorgen over de schepping. Nalezen? www.laudato-si.nl

Fratelli tutti

Encycliek van paus Franciscus uit oktober 2020 over de universele broederschap van de mensen. Nalezen? De Nederlandse vertaling verschijnt binnenkort via www.rkkerk.nl

Werken aan je toekomst

Door corona liepen veel jongeren grote leerachterstanden op.

In 2021 steunt Vastenactie daarom projecten die zorgen voor beroepsonderwijs. Daarmee kunnen mensen werken aan een goede toekomst.

Helpt u mee?

Technische leerboeken voor een hele klas van 20 leerlingen kosten bijvoorbeeld € 24.

VASTENACTIE

Patrick werd kleermaker en kan zich nu goed redden.

www.vastenactie.nl

IBAN: NL21 INGB 0000 0058 50

Hij ging van stad tot stad

Kerk-zijn betekent ook samen zingen. Door de coronamaatregelen is samenzang nu uitgesloten. Het is ook wat in deze coronatijd het meest door kerkgangers wordt gemist (aldus onderzoek uit januari 2021)! Maar niemand houdt u tegen thuis uit volle borst te zingen. *SamenKerk* helpt u daarbij. Neem nu dit lied: 'Tot u ben Ik gezonden'.

Tot u ben Ik gezonden

Tot het standaard-repertoire van veel kerkkoren behoort ook zeker het lied 'Hij ging van stad tot

stad'. Huub Oosterhuis publiceerde dit lied in 1964 in zijn eerste liedbundel *30 Liederen voor een Nederlandse liturgie* onder de titel: 'Het lied Tot u ben ik gezonden'.

Dit kerklied telt vier strofen en gaat over de zending van Jezus (strofe 1-3) en over onze eigen, christelijke zending in de wereld (strofe 4). De eerste twee strofen vertellen over het openbare optreden van Jezus. Hij ging van stad tot stad en dorp tot dorp om de Blijde Boodschap te verkondigen, waar Hij zieke en gewonde mensen genas en hen bemoedigend toesprak. Hij bracht licht in de duisternis en bood mensen een veilige beschutting. Iedereen die hulpbehoevend was, kon (en kan) bij Jezus terecht.

De derde strofe refereert aan het Laatste Avondmaal, waar Jezus brood nam en zijn leerlingen vroeg dit tot zijn gedachtenis te blijven doen. Woorden die wij dagelijks in de kerk herhalen.

In de laatste strofe wordt opvallend genoeg de naam van Jezus voor

het eerst genoemd en de kracht die van die Naam uitgaat: wonderen verrichten en mensen verlichten. Wat een mooie opdracht voor ons in de wereld!

In het refrein wordt naar twee evangeliecitaten verwezen. "Hij heeft alles welgedaan" is genomen uit het evangelie van Marcus 7,37 (de reactie van de omstanders bij de genezing van een doofstomme) en "tot wie zou ik anders gaan" is afkomstig van de uitspraak van Simon Petrus: "Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven", zoals Johannes 6,68 dit beschreven heeft.

De melodie van Bernard Huijbers is eenvoudig, vertellend en goed te zingen door de beperkte toon-omvang. Het couplet staat in de kerktoonsoort e-aeolisch en het refrein in G-majeur. Daardoor heeft het refrein het karakter van een acclamatie gekregen, die na de mineursfeer van het couplet telkens verfrissend klinkt en bijna niet anders dan enthousiast kan worden gezongen. ■

Jos Martens

Hij ging van stad tot stad, Hij sprak:
"Tot u ben Ik gezonden."

Voor zieken en gewonden
had Hij een woord, een onderdak.

R Alles heeft Hij welgedaan.
Tot wie zou ik anders gaan.

Hij gaf aan blinden het gezicht.
De nacht heeft Hij verdreven.
Gaf doden weer het leven.
Waar Hij voorbij ging, werd het licht. *R*

Daags voordat Hij gestorven is,
heeft Hij het brood genomen:
"Hiertoe ben Ik gekomen;
doet dit tot mijn gedachtenis." *R*

En alwie Jezus' naam belijdt,
zal wonderen verrichten
en als een lamp verlichten
de lange gang van onze tijd. *R*

Tekst: Huub Oosterhuis (1933)
Melodie: Bernard Huijbers
(1922-2003)

Gebruik de QR-code om dit lied te beluisteren of kijk op de website van het bisdom.

Sint Jozef bid voor ons

Paus Franciscus riep voor 2021 een Jozefjaar uit voor de Kerk, van 8 december 2020 tot 8 december 2021

Sint Jozef is de zwijgzame dienaar die niet is wat hij voor het oog van de mensen lijkt te zijn. Hij is de mens die zich in eenvoud en nederigheid overgeeft, niet te groot om zich te laten gebruiken in Gods plan en daar een eenvoudig dienende rol in te spelen. Niet voor niets is Sint Jozef een bijzondere patroon van de Kerk en van een goede dood. Want wat hij heeft voorgelegd is dé houding van de gelovige: een levensinstelling waardoor je goed kunt sterven: niet je eigen bekwaamheden, vaardigheden, kennis, carrière of wat dies meer zij, niets van het menselijk kunnen zal ons redden, maar alleen onze kleinheid, onze eenvoud en nederigheid, ons overgegeven zijn: alles wat ons tot dienaar maakt met Jezus, de Dienstknecht van de Heer.

Uit: mgr. Jan Hendriks, *Prekenboek Getuigen van het Licht*

Gebed tot Jozef

De Allerhoogste heeft u veel gunsten bewezen. De engel van de Heer verscheen in uw dromen terwijl u sliep, om u te waarschuwen en te begeleiden in uw zorg om de Heilige Familie. Goede Sint Jozef, rustend in de Heer, vol vertrouwen op zijn almacht en goedheid: zie naar mij om. Neem mijn noden op in uw hart, in uw dromen en leg ze voor aan uw Zoon. Help mij, goede Jozef, om de stem van God goed te horen om op te staan en vol liefde te leven. Ik loof en prijs God met vreugde samen met u, mijn geliefde Jozef. Amen.

Paus Franciscus:

“Moge de oproep om de Veertigdagentijd te beleven als een tocht van bekering, gebed en samen delen, ons helpen, zowel als gemeenschappen als individuen, het geloof te doen herleven dat komt van de levende Christus, de hoop die door de adem van de Geest wordt beziel, en de liefde waarvan de onuitputtelijke bron het barmhartige hart van de Vader is.”

Wandel thuis voor een ander

Velen van ons maken een wandeling in de eigen buurt, fietsen een dagelijks rondje of doen aan hardlopen voor de conditie. In de Veertigdagentijd kunnen we hetzelfde doen maar dan in de prachtige natuur van Kenia, Sierra Leone of Zambia. Via de speciale actiewebsite geeft u door hoeveel kilometer u die dag hebt afgelegd. Met alle deelnemers leggen we samen deze sponsortocht voor Vastenactie af. Vastenactie steunt jaarlijks zo'n zestig kleinschalige ontwikkelingsprojecten. Daarmee worden duizenden kinderen en volwassenen gesteund met zaken als onderwijs, gezondheid en voedselzekerheid. De minimale deelnamekosten aan deze virtuele wandeltocht door Afrika bedragen € 25,00. U kunt uzelf natuurlijk ook laten sponsoren door familie, vrienden en kennissen. Info en aanmelding: www.vastenactie.nl/wandel-voor-een-ander

VierPasen.nl

Met een speciale website bieden de bisschoppen gelegenheid om thuis de Veertigdagentijd, Goede Week en Pasen mee te vieren wanneer er geen plek is in de kerk. De website helpt bezoekers om bij de eigen parochie te checken of er plek is bij een van de vieringen, of een livestream en verder handige links en downloads en meerdere filmpjes, waarin de bisschoppen persoonlijk uitleg geven bij belangrijke onderdelen van de Goede Week en Pasen. Info: www.vierpasen.nl

Uitdaging

Juist kinderen en jongeren hebben een uitdaging nodig, ook voor de vastentijd.

Koffie/thee schenken op straat

Biedt mensen deze gezelligheid. Met wellicht een donatie voor Vastenactie.

Autowasdag op zaterdag 20 maart

Voor familie, buren, vrienden of de pasto(o)r. Met wellicht een donatie voor Vastenactie.

Eierdopjes schilderen

Leuk om te doen en geschikt om cadeau te geven.

Houd mij vast(en)

Om de Veertigdagentijd op een intensere manier te beleven zijn jongeren in het project 'Houd mij vast(en)' aan elkaar gekoppeld om deze vastentijd samen te beleven. Met een dagelijks kort buddymoment en een tweewekelijks groepsmoment verdiepen de jongeren zich in elkaar en in God. Wil je meedoen? Info: www.jongekerk.nl

Christus' lijden in staties

De kruiswegstaties van Frans Loois

Wijk aan Zee, Odulphus Statie 8

Museum Catharijneconvent

Ieder jaar gaan gelovigen in de Veertigdagentijd en op Goede Vrijdag in de kerk 'de weg van het kruis', waarbij men letterlijk en figuurlijk stilstaat bij het lijden en sterven van Christus. De Haarlemse kunstenaar Frans Loois was specialist in het maken van deze kruiswegstaties en een meester in het waarheidsgetrouw afbeelden van elke fase van Christus' lijden.

Geschiedenis van kruiswegstaties

Vanaf de vierde eeuw reisden pelgrims naar het Heilige Land om daar de heilige plaatsen te bezoeken waarover in de evangeliën gesproken wordt. Pas vanaf het einde van de dertiende eeuw maken pelgrims melding

Ingrid Henkemans is erfgoedexpert van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Parochies en kerken zijn erfgoed- en schatbewaarders. De gebouwen zijn in een bepaalde stijl opgetrokken. In iedere kerk zijn er kunstschaten: van een glas-in-loodraam tot een heiligenbeeld, van liturgische voorwerpen tot aan kunst met een grote K. SamenKerk opent voor u een klein kiertje van deze schatkamer.

van 'een weg die Christus, zijn kruis dragend, gevolgd heeft'. Natuurlijk was het voor de meeste gelovigen niet weggelegd om zo'n verre reis te maken. Daarom begon men de verschillende scènes uit te beelden in schilderijen en reliëfs. Zo ontstond als het ware een *Via Dolorosa* in de eigen kerk, waarmee de gelovige lopend bij elke fase van de lijdensweg stil kon staan. Het aantal staties varieerde vaak zo veel tussen de kerken en regio's dat paus Clemens XII (1730-1740) uiteindelijk het aantal op veertien vaststelde. Dat is vandaag de dag nog altijd het gangbare uitgangspunt, maar in een enkele kerk treffen we een vijftiende statie aan met de Verrijzenis als onderwerp.

Frans Loots

Veel kunstenaars hebben zich in de loop der tijd toegelegd op het vervaardigen van kruiswegstaties. Zo ook de Haarlemse kunstschilder Frans Loots (1863-1924), die zich specialiseerde op dat gebied. Helaas is er niet zo heel veel bekend over deze kunstschilder. We weten dat zijn wieg midden op de Amsterdamse Wallen stond. Hij was de zesde telg in een streng katholiek gezin van in totaal negen kinderen. Zijn ouders waren godvruchtige én kunstzinnige mensen waardoor hij naar kunstnijverheidsschool Quellinius in Amsterdam mocht om de kneepjes van het schildersvak te leren. Na zijn opleiding vertrok Frans naar Haarlem waar hij ook het grootste deel van zijn leven woonde en werkte. Misschien is de reden dat we weinig van Loots weten wel te wijten aan het feit dat hij een bescheiden mens was. Hij was een echte familie-man die leefde voor de kunst.

Oeuvre

Het overgrote deel van Loots' oeuvre bestaat uit kerkelijke kunst die hij vooral voor het bisdom Haarlem-Amsterdam maakte. Een tiental kruiswegstaties en een aantal muurschilderingen in kerken door het hele land zijn van zijn hand. Hij probeerde zo waarheidsgetrouw en levensecht mogelijk te schilderen. In zijn atelier drapeerde hij bijvoorbeeld lakens over ledenpoppen (een houten model van een mens, waarvan

Ook een pastoor en zelfs een deken verwerkte hij in zijn staties voor een parochiekerk

de ledematen kunnen draaien en scharnieren in alle richtingen - red.) om de plooi val zo goed mogelijk na te kunnen bootsen. Zijn vrouw, kinderen en kennissen stonden vaak model in zijn werk. Maar ook een pastoor en zelfs een deken verwerkte hij in zijn staties voor een parochiekerk. In ons bisdom hebben onder andere de H. Urbanuskerk in Bovenkerk (Amstelveen) en de H. Odolphuskerk in Wijk aan Zee kruiswegstaties van zijn hand. In Bovenkerk kreeg pastoor Filbry op 15 augustus 1898 ter ere van zijn vijftienvijftigjarig priesterjubileum de staties cadeau van zijn parochianen. In de kerk van Wijk aan Zee was men wat minder gefortuneerd. Daar hebben de parochianen de kruiswegstaties van 1898 tot 1903 bij elkaar gespaard. Zij verkeren nog altijd in goede staat. Helaas kan dat niet gezegd worden van de kruiswegstaties in Bovenkerk die door de brand in 2018 ernstig beschadigd werden. Er wordt daar naarstig naar fondsen gezocht om

het werk van Loots in de oude staat te herstellen om het zo ook de komende decennia in de Veertigdagentijd te kunnen gebruiken. ■

Ingrid Henkemans

Met dank aan informatie verkregen van Dolf Middelhoff.

**Bovenkerk,
Urbanus Statie 12**

Foto: Dolf Middelhoff

H

et verleden herbergt verrassende geheimen. Dat bedacht ik me toen ik me verdiepte in de 'klopjes', over wie ik niet veel meer wist dan het woord zelf. Gelukkig is er nu

het boek - een van de meest uitdagende studies van de afgelopen tijd - getiteld: 'Katholiek in de Republiek' van Carolina Lenarduzzi (uit 2019). Wat een fascinerende en meeslepende studie.

De Contrareformatie, de katholieke reactie op de Reformatie, had de handen vol om de relieken en liturgische paramenten in veiligheid te brengen en te bewaren.

Dat leidde aan de ene kant tot een sterke toename van katholieke vroomheid en devotie, die soms overdreven werd. Dat is begrijpelijk. Ook in onze tijd zien we een grote nadruk op volksdevotie ontstaan, soms ten koste van grondige Bijbelkennis, theologie en maatschappelijke betrokkenheid. Het is een reactie op het afbrokkelen van kerkelijke binding in onze dagen.

In de periode van de Republiek (zestiende tot en met de achttiende eeuw) ontbraken parochiepriesters, zangboeken en orgels. Kerken waren immers protestant geworden. Hoewel er schuilkerken bestonden, was het vieren van de Mis verboden. Dit had een enorme opleving van theologische en liturgische kennis bij vrouwen als neveneffect. Deze zogeheten 'kloppen' zorgden niet alleen voor de liturgische benodigdheden, maar leerden zelf orgel spelen op een huisorgel (soms tot ergernis van de burens), tot dan toe geen vrouwenzaak in de kerk. Religieuze kledij was verboden, maar juist door grote nadruk op eenvoud te leggen waren deze vrouwen toch snel herkenbaar en fungeerden ze als wandelende reclame voor een toegewijd katholicisme. Hun levensstijl was uiterst sober en het vasten nam soms zelfs zorgwekkende proporties aan, maar het droeg bij tot een aureool van heiligheid voor deze, zeg maar, toegewijde maagden (al vertelt de auteur weinig over het celibaat van deze vrouwen). Ze leerden liturgische gezangen, zowel gregoriaans als meerstemmig. Deze vrouwen leerden zelfs het officie te zingen, dat in die tijd geheel in het Latijn werd gezongen. Lenarduzzi wijst op een merkwaardig feit dat juist vrouwen met een minder goede stem door de priester werden gevraagd om te zingen. Was dat om de vrouwen nederigheid te leren? De schrijfster zoekt het in een iets andere richting: de priesters voelden zich bedreigd door niveau en inzet van deze vrouwen en wilden op deze wijze de concurrentie wat afremmen.

David in de tempel (1618) van Pieter Pieterszn. Lastman (Herzog Anton Ulrich Museum in Braunschweig, Duitsland).

Marcel Poorthuis is hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

Intussen zagen muziek en schilderkunst wel degelijk dat er grote veranderingen plaatsgrepen. De Amsterdamse, katholieke schilder Pieter Lastman, leraar van Rembrandt, beeldt koning David af als harp spelende musicus. Tevens is er een offeraltaar, hetgeen natuurlijk duidt op het offerkarakter van de Mis. Het schilderij vertelt veel over de kerk in die dagen: voor ons is met name de aanwezigheid van vrouwen van belang, alsook van het orgel dat als het ware licht werpt op de zingende vrouwen. Geen twijfel aan: deze vrouwen stonden centraal in de liturgie en wel op het hoogaltaar. Duidelijker kan de vernieuwing van de liturgie niet visueel worden onderstreept.

In haar proefschrift *Beelden voor passie & harts-tocht* (pagina 95-100) toonde de kunsthistorica Evelyn Verheggen met behulp van diverse afbeeldingen op devotieprenten aan, dat de achtergrond van de naam 'klopje' gezocht moet worden in het gegeven, dat "Christus op de deur van het hart van deze vrouwen klopte, waarna zij de deur van hun hart voor Hem openden". De 'klopjes' hadden dus een heel wat ruimere invloed in de katholieke geloofsgemeenschap ten tijde van de Republiek dan alleen bij mensen aankloppen om te waarschuwen dat er een Mis werd gehouden in een schuilkerk. Deze vrouwen kozen voor een grondige studie in de theologie en liturgie en wisten zo de vlam brandende te houden voor de Kerk in verdrukking. ■

NIEUW

OVERZICHT VAN DE GEZANGEN

Onze prachtige liedbundel voor de dirigent, organist en koorzanger is weer verkrijgbaar. In *Overzicht van de gezangen* staan alle liederen die in ons misboekje *De Zondag Vieren* zijn opgenomen én vele suggesties. Ook de liederen vanaf Pasen tot de Advent 2021 staan in dit deel.

Meer informatie over de diverse abonnementsvormen: administratie@bernemedia.com

Een uitgave van Berne Media | uitgeverij Abdij van Berne. Alleen verkrijgbaar bij Berne boek- en abdijswinkel of te bestellen via www.berneboek.com

Bestellen kan ook door het scannen van de QR code

Gebruik Givt voor het veilig meedoen aan de collecte

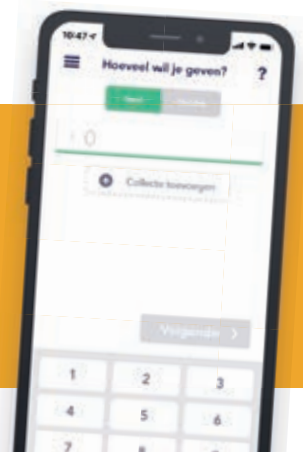

In de kerk...

...vanuit huis

Al je giften in één overzicht, wel zo makkelijk voor de belastingaangifte.

Vraag Givt aan voor jouw parochie, kijk voor meer informatie op givtapp.net/mijn-parochie/ of scan de QR-code.

(Bekend van o.a. Kerk in Nood, Vastenactie, Heilige Bavo Kathedraal)

in het licht

In de Paasnacht zullen wij onze doopbeloften hernieuwen om dankzij de werking van de Heilige Geest als nieuwe mannen en vrouwen herboren te worden. Maar de tocht van de Veertigdagentijd staat, zoals de gehele pelgrims-tocht van het christelijk leven, geheel in het licht van de verrijzenis, die de gevoelens, de houdingen en de keuzes van wie Christus wil volgen, bezielt.

van de verrijzenis

Paus Franciscus

Boodschap voor de Veertigdagentijd 2021

*Cadeautip
voor
parochies*
voor vrijwilligers
als een
aanmoediging
om thuis te
kunnen bidden
in de tijd
van Vasten,
Goede Week,
Pasen,
Hemelvaart en
Pinksteren.

Speciaal aanbod!

Pakket van 100 boeken
voor slechts

€ 3,- p.st. i.p.v. € 9,95

Bestellen:

www.adveniat.nl

Inloophuis
Diaconaal Centrum
DE BRON

Inloophuis diaconaal centrum De Bron is sinds 2011 dé veilige plek voor ontmoeting, verbinding en inspiratie in de wijk Poelenburg, Zaandam. De Bron is opgericht als een gezamenlijk initiatief van katholieke en protestantse kerken.

Naast het inloophuis hebben we tal van sociaal-maatschappelijke activiteiten (zoals taalles, groepsgesprek en naaigroep) en zingevingsactiviteiten (zoals vrouwenkracht en oecumenische lunch).

Meer info, een rondleiding of een bijdrage in tijd, kennis en/of financiën bij coördinator Annemarie van Nieuwamerongen:

Lobeliusstraat 71, 1504 EJ Zaandam

dcdebron@outlook.com

06 1031 9163

www.debronzaanstreek.nl

*In paradysum
deducant
te angeli*

Uitvaartcentrum Haarlem
Parklaan 36
2011 KW Haarlem
023-5328750

THEOLOGIE STUDEREN is sterker worden, sterker in je eigen geloof, krachtiger om anderen te helpen hun weg te vinden in het geloof.

8 MEI 2021

OPEN DAG

**THEOLOGISCH INSTITUUT
SINT BONIFATIUS**

Theologie studeren in deeltijd!
Diaken of catechist worden.
Of persoonlijke verdieping
van je geloof.

Informatie over de Open Dag:
www.bonifatiusinstituut.nl

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

Laatst was ik terug in de straat waar ik geboren ben, Julianastraat nummer 34. Achter het huis het schoolplein, aan de voorkant een trapveldje. Om de hoek de kerk, aan het eind van de straat de groenteboer en de zuivelhandel. Vlak daarbij opa en oma van vaders kant, nooit ver weg opa en oma van moeders kant. Dat is mijn jeugd, een geborgen wereld in roomse sferen. In een dorp als een bushalte tussen Haarlem en Amsterdam. Mooi beeld voor mijn leven, vaak onderweg.

dat kleine huis en dat kleine dorp wel beter de grootheid van Christus. In die zin ben ik wel weg uit Halfweg maar is Halfweg nooit uit mij. Vanwege de kunst om in het kleine open te gaan voor het grote wonder van Christus die voor ons lijdt en sterft.

Het is te groot voor woorden, daarom zijn er kleine beelden nodig. Zoals in de nieuwe kruisweg van de kerk waar ik gedoopt ben. Veertien staties bij elkaar in één oogopslag, het lijden van Christus in klein formaat om de grootsheid nog meer tot me door te laten drin-

gen. Een kruisweg die bij het formaat van dorp en kerk past en juist daardoor de ogen opent voor het grote offer van Christus. Van dat offer leef ik elke dag. En daarom is deze kruisweg van Halfweg me zo dierbaar. In het spoor van mijn vader en moeder, van mijn opa's en oma's, van mijn ooms en tantes. Kleine mensen die me de weg in het leven wezen. Deze kruisweg van Halfweg past daarbij en geeft me adem om steeds opnieuw te beginnen. Zeker als het gaat om de eenzaamheid en de ontmoeting die centraal staan in deze kruisweg. Die ontmoetingen ontroeren me diep omdat ik zo geraakt word in één oogopslag. Ik zie hoe Christus op zijn lijdensweg mensen ontmoet maar ik zie ook hoe die ontmoeting het lijden niet kan overnemen. Ontmoeten is meelopen, met de ogen, meedragen met mijn hart in stilte. Maar Christus blijft eenzaam zoals wij allen ten diepste eenzaam zijn. Christus gaat me voor in die eenzaamheid die verlaten lijkt (God mijn God waarom hebt Gij mij verlaten) maar tenslotte eindigt in

het Licht van de Verrijzenis.

Daarom is de vijftiende statie de Paaskaars die altijd brandt. En in dat Licht ben ik verbonden met Christus en met allen in mijn familie die op dat kerkhof daar in Halfweg begraven zijn. ■

Net als de kerk om de hoek die gehalveerd is, zo plaats kan maken voor en op weg gaat met mensen van deze tijd in een nieuwe buurt. De kerk als plek van geloof en sociale verbondenheid.

Daar in Halfweg ben ik geboren als tweede zoon in een warm gezin, daar zijn de beide opa's en oma's begraven, daar rusten voor eeuwig ooms en tantes, daar ben ik graag. In grote dankbaarheid. Omdat ik hier geleerd heb dat het niet om mij maar altijd om de ander gaat. Juist in een kleine gemeenschap kun je niet leven zonder die ander. Misschien zie ik in de geborgenheid van

Iedere zondag is er op televisie NPO2 om 9.45 uur een geloofsgesprek, gevolgd door de eucharistieviering (10.00 uur).

Caritas is niet alleen materiële zorg

Een opmerking van de pastor bij de Franssprekende parochie in Amsterdam zette een groepje parochianen in beweging om gezinnen in moeilijkheden te helpen in deze coronacrisis voor wie er geen bijstand is of steun van de voedselbank. En ze ontdekten dat caritas meer is dan materiële ondersteuning.

Laurence Simon kwam zes jaar geleden met haar gezin naar Amsterdam vanwege het internationale werk van haar man. De eerste mensen die zij daar leerde kennen, waren parochianen van de Franssprekende parochie *Notre Dame des tous les peuple*, die kerkt in de Begijnhofkapel. Als expat zocht ze net als eerder in Singapore vanzelfsprekend de kerk op, haar wereldwijde familie. Ze werd er actief bij de kindercatechese en later bij het parochie-secretariaat, waar ze Cyrille Kafando leerde kennen, een man uit Burkina Faso die al zesentwintig jaar in Nederland is en binnen de parochie verantwoordelijk is voor de communicatie.

Wat gaan we doen?

In het voorjaar van 2020 betekende de coronacrisis voor Laurence Simon dat ze ineens niet meer naar haar familie in Frankrijk kon en dat haar man en hun kinderen allemaal thuis waren. Tegelijk wist ze dat veel mensen het veel moeilijker hadden, maar die kende ze niet. Groot was haar schok toen *père* Augustin N'dah sma,

Door de lockdown zijn mensen hun werk kwijtgeraakt. In Amsterdam en andere steden wonen mensen die bovendien nergens op kunnen terugvallen, omdat ze niet de juiste papieren hebben. Ze verrichten schoonmaakwerk voor bedrijven (zoals de horeca) en bij particulieren, dat nu is gestopt. Ze krijgen geen salaris meer uitbetaald en hebben geen recht op een uitkering of bijstand of hulp van de voedselbank. Velen kunnen de (onder)huur van hun woning niet (meer) betalen en hebben zelfs te weinig eten voor hun kinderen.

als priester betrokken bij de Franstalige parochie in Amsterdam, dit bericht aan het parochiesecretariaat e-mailde: "Weten jullie dat sommige parochianen in zeer moeilijke omstandigheden zijn? Volgens mij is het tijd om iets te gaan doen. Anders weet ik niet wat we als kerk hier met elkaar aan het doen zijn."

Samen doen

Voor Cyrille Kafando was deze boodschap geen verrassing. Hij wist van de problemen van verschillende Afrikaanse medeparochianen. Met *père* Augustin hadden ze al voor € 150,00 aan boodschappen onder hen verdeeld. Simon sloot zich hierbij aan. Ze verstuurde berichten aan parochianen en aan ouders van de internationale school van haar kinderen. Binnen

Laurence Simon (links) en Cyrille Kafando (rechts)

_____

**Anders weet ik niet
wat we als kerk hier
met elkaar aan
het doen zijn**

no time stond haar huiskamer vol en er was genoeg om alle families een mooi voedselpakket te brengen. Door deze aandacht groeide ook het aantal hulpvragen. Van zes families werden het er al snel meer. Wat te doen? Kafando: "Mijn filosofie is dat we beter een beperkt aantal mensen écht kunnen helpen, dan veel mensen een beetje. Als we iedereen willen bereiken, dan hebben we uiteindelijk niemand geholpen." De stadsdiaken van Amsterdam en de afdeling Caritas van het bisdom brachten uitkomst. Er kwam meer financiële steun waardoor ze de mogelijkheid kregen om meer mensen echt te helpen.

Boodschappen

Inmiddels ontvangen vierentwintig huishoudens elke twee weken een pakket op maat, want families met kinderen hebben andere dingen nodig dan een alleenstaande. Elk pakket voorziet in eten voor vijf dagen en andere spullen als tandpasta, shampoo, luiers, enz. De ouders van een pasgeboren kind kregen op deze wijze van alles, van babykleding tot kinderwagen.

Het is zelfs voorgekomen dat vanuit deze actiegroep een koelkast of een bed beschikbaar werd gesteld.

Aandacht

Gaandeweg ontdekten Simon en Kafando en alle andere betrokkenen bij dit project van de Franstalige parochie nog iets wat van belang is bij deze zorg voor de naaste. Caritas is niet alleen materiële zorg voor de naaste, maar het is een zichtbaar teken van solidariteit en saamhorigheid, zoals in de evangeliën van Lucas en Matteüs geschreven staat: 'De mens leeft niet van brood alleen'. Kafando: "De families zijn heel blij met het contact en de voedselpakketten. De kinderen rennen naar de voordeur als we eraan komen. Maar het belangrijkste is de warmte die we bij de mensen brengen. Ze zijn blij dat ze niet vergeten worden."

Meer samen

Door deze actie is de parochie zelf ook aan het veranderen. Kafando: "Hiervoor spraken we elkaar alleen in onze eigen groepen, maar nu worden we meer en meer één gemeenschap doordat we elkaar ontmoeten en de kans hebben om elkaar te helpen. Hoewel we van verschillende continenten komen, delen we in deze parochie dezelfde ideeën, normen en waarden." Laurence Simon is heel dankbaar dat ze alle waarden die ze van thuis en in de kerk heeft meegekregen nu kan omzetten in actie. "Ik vroeg me in het begin af of onze actie wel zou werken maar er is zoveel goede wil. Veel mensen willen hun tijd geven, maar je moet hen actief zoeken en persoonlijk vragen. Dan kun je samen mooie dingen doen." Cyrille Kafando beaamt dit: "Soms lijkt iets heel groot en moeilijk, maar als je er voor inzet, met zoeken, nadenken en hulp vragen, dan kun je veel bereiken. Er is altijd een oplossing: je moet er alleen in geloven en het proberen!" ■

Corine van der Loos

Kathedraal-TV

Wilt u van huis uit deelnemen aan de dagelijkse vieringen in de Haarlemse kathedraal? Schakel dan Kathedraal-TV in op uw computer, iPad, telefoon of via internet op uw TV.

Neem digitaal deel aan de zondagse vieringen met de fraaie zang van het kathedrale koor. Kathedraal-TV zendt alle plechtigheden online uit, maar biedt daarnaast reportages over diverse kerkelijke onderwerpen. Ook worden de lokale gemeenschappen in beeld gebracht. Iedere eerste zondag van de maand wordt in het 'Bisdom Maand Journaal' teruggeblikt op wat er die maand in ons bisdom is gebeurd en worden aankondigingen voor de komende maand gedaan

Foto: ©Ramon Mangold

Vieringen in de Goede Week en Pasen vanuit de kathedraal op kathedraal-TV :

- Palmzondag, 28 maart, om 10.00 uur
- Christmamis/oliewijding, 31 maart, om 19.30 uur
- Witte Donderdag, 1 april, om 19.30 uur
- Goede Vrijdag (Kruisweg), 2 april, om 15.00 uur
- Goede Vrijdag, 2 april, om 19.30 uur
- Paaswake, 3 april, om 21.00 uur
- Eerste Paasdag, 4 april, om 10.00 uur
- Tweede Paasdag, 5 april, om 10.00 uur

Uit de kathedraal-TV-gids

Eucharistieviering

Doordeweeks om 9.00 uur, 's woensdags om 19.00 uur en 's zondags (met zang) om 10.00 uur

Eucharistische aanbidding

's Woensdags om 19.30 uur (tot 20.30 uur)

Reportages

Binnenkort reportages met Isabella Wijnberg, religieuze en topadvocaat aan de Zuidas (Amsterdam), en Cyrille Kafando over de voedseluitdeling in Amsterdam.

Q&A's (stel uw vragen via WhatsApp 06-23436049)

Een Q&A op vrijdag 12 maart om 15.00 uur met Bina Chirino katholiek zijn in de politiek.

Een Q&A op vrijdag 19 maart om 16.00 uur met Corine van der Loos over caritas.

Q&A over vaccineren tegen Covid-19

Recent is een interessante Q&A gehouden over vaccineren tegen Covid-19. Matthijs Jansen bevroeg arts Frans van Ittersum en moraaltheoloog Anton ten Klooster over de veiligheid en morele kwesties

rondom het vaccineren.

U kunt de Q&A vinden op www.kathedraaltv.nl of direct via deze QR-code welke u kunt scannen met uw smartphone.

Kathedraal-TV

www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.kathedraaltv.nl

In de rooms-katholieke Kerk als in de orthodoxe Kerken is 1 september de Dag van de Schepping en daarom in de maand september veel aandacht voor de kwetsbaarheid van de schepping. Geïnspireerd door de encycliek *Laudato Si'* van paus Franciscus uit 2018 over de zorg voor 'ons gemeenschappelijk huis' organiseerde de parochie HH. Clara en Franciscus (**Amsterdam-Oost, -Zuidoost, Diemen en Duivendrecht**) op 12 september 2020 een speciale dag. In de tuin van de Sint-Urbanuskerk in Duivendrecht werd een fruitboom geplant. Iedere deelnemer schepte wat aarde om de nog jonge boom, hopen op mooie bloesem in het voorjaar en vruchten in de zomer, aldus een mooi verslag in parochieblad **Saamhorig**.

Een muzikaal jubileum in de Sint-Vituskerk in **Blaricum**. Afgelopen 6 januari was organist Joost Brugman (90) vijftenzestig jaar in dienst bij de parochie. Na de viering van Driekoningen, waarbij twee kleinzoons een gregoriaanse mis zongen, ontving Brugman de hoogste onderscheiding van de Sint-Gregoriusvereniging. Later die maand werd nog een feestelijke (deels online) orgelconcert georganiseerd.

Foto: Ellen Schöne-Mous

Voor veel mensen was 2020 een 'snertjaar' en de start van 2021 is ook niet zoals we hadden gehoopt. Diaken Piet Steur en catechiste Monica Wildeboer (parochies **Schagen** en **Wieringerwerf**) hebben daarom in januari eenendertig liter snert gekookt en, verdeeld over bijna vijftig emmertjes, op de stoep bij alleenstaande parochianen en vrijwilligers afgegeven. Samen met een brief vol bemoedigende woorden en een speciale zegenbede. Juist in coronatijd willen deze parochies op een creatieve manier omzien naar mensen. Wildeboer op haar Facebookaccount: "Aangebeld, emmertje snert op de stoep gezet met de brief en op gepaste afstand een praatje gemaakt. De reacties waren geweldig en het was zo fijn om ieder weer even te zien en te spreken: met wie gaat het goed, aan

Foto: Frans Wildeboer

wie merk je dat ze toch wel eenzaam zijn en wat extra aandacht nodig hebben door een extra telefoontje of een bezoekje." Eind januari werd een vergelijkbare actie gehouden in Middenmeer, Wieringerwerf, Kreileroord en Slootdorp, waar tachtig parochianen werden voorzien van snert.

Ooit heeft misschien iemand zijn postzegelcollectie gedoneerd aan de parochie in **Limmen**. Of was het een hobby van een pastor. Het parochieblad **Onder de Limmer toren**, welke per post naar het bisdom wordt gestuurd, is een feestje voor filatelisten. Iemand heeft ze postfris verzameld in Limmen en in Vogelenzang kan iemand ze stomen en weer aan een postzegelverzameling toevoegen.

Werken van liefde

Nieuw boek over vijf zustercongregaties in ons bisdom

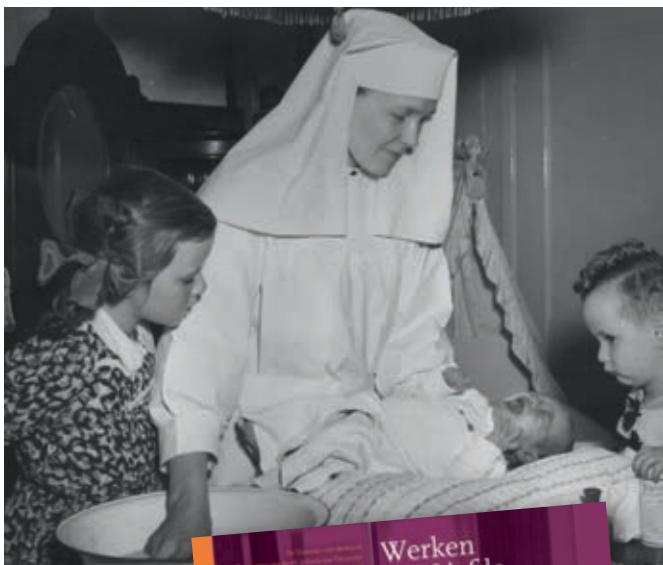
Ze waren aanwezig in vele parochies in ons bisdom. Ze hadden huizen in bijvoorbeeld Alkmaar, Heiloo, Heemstede. Ze waren actief in onder andere het onderwijs, de ziekenhuiszorg, de kraam- en thuiszorg. Zusters, religieuzen. In een nieuw boek belicht Michel Bakker vijf zustercongregaties, die zeer verbonden zijn met ons bisdom.

Naast een parochiestructuur binnen een bisdom kent de Kerk ook kloosterorganisaties en congregaties. Zij hebben vaak een eigen charisma en een eigen vakgebied, zoals onderwijs of de zorg, waarvoor de congregatie is opgericht. Kloosterorden als de Benedictijnen, Franciscanen of Dominicanen zijn naar 'pauselijk recht' en leggen verantwoording af aan Rome. De Zusters van de H. Juliana van Falconieri (Juliaantjes), de Vrouwen van Bethanië, de Zusters van de Voorzienigheid, de Augustinessen van Heemstede en de Ursulinen van Bergen zijn naar 'diocesaan recht'. Dat wil zeggen dat de plaatselijke bisschop toezicht houdt. De vijf genoemde zustercongregaties zijn op deze wijze verbonden met ons bisdom.

Michel Bakker, die regelmatig schrijft in *SamenKerk*, heeft een mooi en rijk geïllustreerd boek over hen geschreven. De vele zusters van deze organisaties hebben veel werk verzet in gezinnen, parochies, verpleeg- en ziekenhuizen en scholen. Niet alleen in Nederland maar ook in Afrika, Indonesië en in Rome zelf. Want de Vrouwen van Bethanië runden daar het *Foyer Unitas*, een centrum voor de oecumene aan het Piazza Navona, midden in het centrum van de Italiaanse hoofdstad. Kardinaal Jo Willebrands was daar

kind aan huis en tijdens het Tweede Vaticaans Concilie waren de Vrouwen gastvrouwen voor de oecumenische toehoorders bij de concilievergaderingen (zie *SamenKerk*, 2021 nummer 1).

In vijf mooie portretten vertelt Bakker over het ontstaan van de congregaties, hun werkzaamheden in de Kerk en samenleving en geeft hij een beknopt historisch overzicht. Dit wordt aangevuld met mooie foto's en persoonlijke herinneringen van enkele zusters. De vijf congregaties kenden een ongekende groei in een tijd dat hun maatschappelijke taak (vooral in het onderwijs en de zorg) een kerkelijke taak was. Vanaf de jaren zeventig toen de overheid deze taken meer en meer op zich nam, nam hun aantrekkingskracht af. Alle vijf de congregaties zijn nu hoogbejaard. Met hen mogen we met trots terugkijken op hun ongelooflijke inzet voor de medemensen in nood, hun geloof in de Kerk en de wereld. Dit boek draagt aan die trots bij.

Werken van liefde. Vijf diocesane zustercongregaties
 Michel Bakker | ISBN 9789491936326
 www.uitgeverij-loutje.nl | € 19,50

Vrouwen van Bethanië

- Opgericht in 1919 in Bloemendaal
- Bekend van de ontvangst en begeleiding van niet-katholieke christenen in *Casa Foyer Unitas* en vooral de toehoorders bij het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965)
- Kraamzorg | oecumene | pastorale zorg

Zusters van de H. Juliana van Falconieri

- Gestart in 1914 in Den Haag, later naar Heiloo
- Bekend van het klooster, thans missionair centrum, bij het heiligdom van Heiloo
- Kraamzorg | gezinszorg | wijkverpleging

Zusters van de Voorzienigheid

- Gestart in 1852 aan de Lauriergracht (Amsterdam) met kinderkuis 'De Voorzienigheid', thans wonen de zusters op landgoed 'De Bosbeek' (Heemstede)
- Zorg voor kinderen | ouderenzorg

Augustinessen van Heemstede

- Gestart in 1888 in Delft, lange tijd Heemstede, maar nu wonen de zusters in Huize Agnes (Egmond aan Zee)
- Bekend van o.a. het Elisabethziekenhuis (Alkmaar), thans zorginstelling Westerhout, en Sint Franciscus Gasthuis (Rotterdam)
- Zieken(huis)zorg | ouderenzorg | wijkverpleging

Ursulinen van Bergen

- Opgericht in 1898 door een pastoor in Monnickendam
- Gestart in Monnickendam, later Bergen
- Kleuter- en basisonderwijs | landbouw- en huishoudonderwijs | zwakzinnigenzorg ■

Eric van Teijlingen

Foto: Mariska Adrichem

The Missionary Bus

H

oe is 'The Missionary Bus' tot stand gekomen?

Michael Okyere: "Met de deelnemers aan The Missionary School zijn we gaan denken over hoe wij als jongeren

missionair kunnen zijn. Daaruit is de vraag voortgekomen: Hoe kunnen wij ons laten zien en getuigen van Gods liefde aan (on)gelovigen? Het idee van 'ons laten zien' leidde naar een multifunctioneel middel dat voor de missie ingezet kan worden: 'The Missionary Bus'."

Wat betekent 'The Missionary Bus' voor het heiligdom?

Weger: "Een verrijking! Hij werd al gauw ingezet voor het rondbrengen van voedselpakketten."

Okyere: "Voor het heiligdom betekent het dat de huidige fantastische missionaire activiteiten op verschillende manieren kunnen worden uitgebreid. Hiernaast zullen er nieuwe leuke activiteiten geïntroduceerd worden, die mogelijk gemaakt worden door het missionaire middel."

Rector De Wit: "We kunnen de bus inzetten om mensen van het station te halen, maar ook om bijvoorbeeld bij een popconcert voor jongeren aanwezig te zijn en flyers uit te delen. Of op een drukke winkeldag in het centrum van Heiloo of Alkmaar mensen te benaderen met een bepaald thema. Deze bus trekt gelijk de aandacht. Momenteel wordt hij al gebruikt om voedselpakketten rond te brengen, en ook willen we binnenkort beginnen met het aanbod om mensen op te halen die even naar de kapel zouden willen maar geen vervoer hebben. Voor bedevaarten met niet al te grote groepen

Twaalf jongeren namen vorig jaar deel aan The Missionary School, een traject waarin jongeren zich kunnen ontwikkelen op geloofsinhoudelijk en professioneel vlak. Wat is het resultaat? Deelnemers Michael Okyere (27) en Isa Weger (32) bedachten 'The Missionary Bus' voor het heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood. *SamenKerk* sprak met hen en met rector Jeroen de Wit van het heiligdom.

is hij ook ideaal. Kortom, hij is breed inzetbaar, opvallend, en, al zeg ik het zelf, heel mooi!"

Hoe hebben jullie de ontwikkeling van 'The Missionary Bus' ervaren?

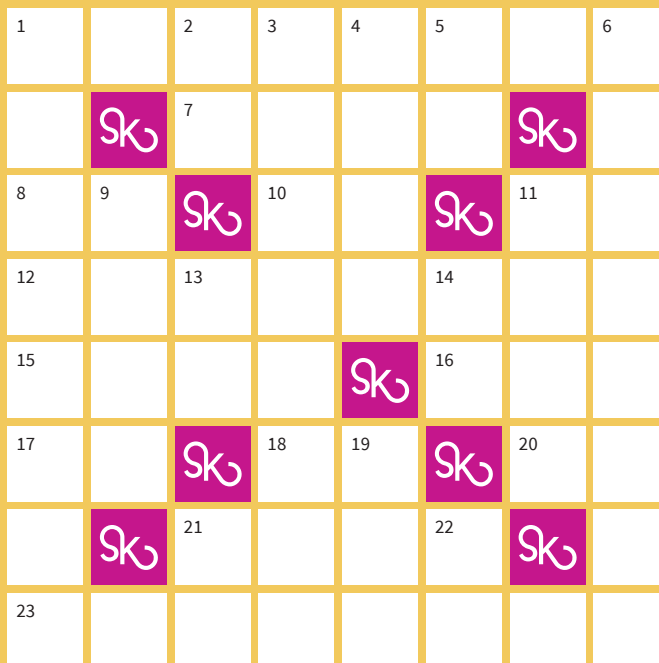
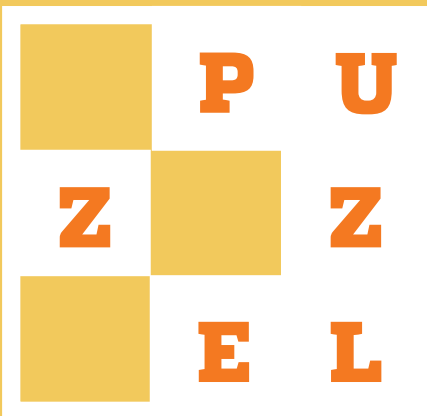
Okyere: "Het is een enorme zegen om te zien hoe we begonnen met een missionair vraagstuk tot uiteindelijk een échte, missionaire personenbus. Er is achter de schermen veel gewerkt aan het project vanuit The Missionary School en het heiligdom."

Weger: "Dat God met ons was en veel 'van boven' werd geregeld. We hadden veel ups en een paar downs en het resultaat is dat we nu een echte mooie herkenbare Onze-Lieve-Vrouw-ter-Noodbus hebben."

Wat betekent The Missionary School voor jou? En voor de Kerk?

Okyere: "The Missionary School geeft jongeren een kans om zich in het geloof te verdiepen en dit handen en voeten te geven, in ons geval: wielen. Weger: "Een mooie manier om jongeren te betrekken in de Kerk. Zo wordt gezorgd voor de Kerk van morgen." ■

Carolien Hoogenboom

Horizontaal

- 1 Incontinent bestje
- 7 De weg van 1 letter
- 8 Het restant komt eraan
- 10 De ziekenhuisserie is daar
- 11 Kluitenbreker
- 12 Paar gemene rekken
- 15 Dit 2 keer is heel
- 16 Blinkend in een duister oord
- 17 Reeds in zijn geheel
- 18 Publiek rondrijden
- 20 Zonder wind
- 21 Tijd is geld
- 23 Nat worden van mooie meiden?

Verticaal

- 1 Eierlegend zoogdier
- 2 Een Italiaanse toon
- 3 Blunder op het voetbalveld?
- 4 Neem el om de slee in Engeland
- 5 Niet erg actief
- 6 Geregeld zo'n 7 keer in de week
- 9 Ontvreemde een deel van de boerderij
- 11 Pennendrager
- 13 De maat van een letter
- 14 Tjonge, wat een supermarkt
- 19 Klinkt als vol energie, maar je doet niets meer
- 21 Lidwoord bij de koffie
- 22 Die toon klinkt dierlijk

De winnaars ontvangen dit nieuwe boek van Michel Bakker, *Werken van liefde. Vijf diocesane zustercongregaties*, cadeau (zie pagina 28).

Stuur uw oplossing (met vermelding van uw naam en adres) vóór 15 april naar:
Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.
 Of mail naar:

samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Oplossing puzzel SamenKerk januari 2021

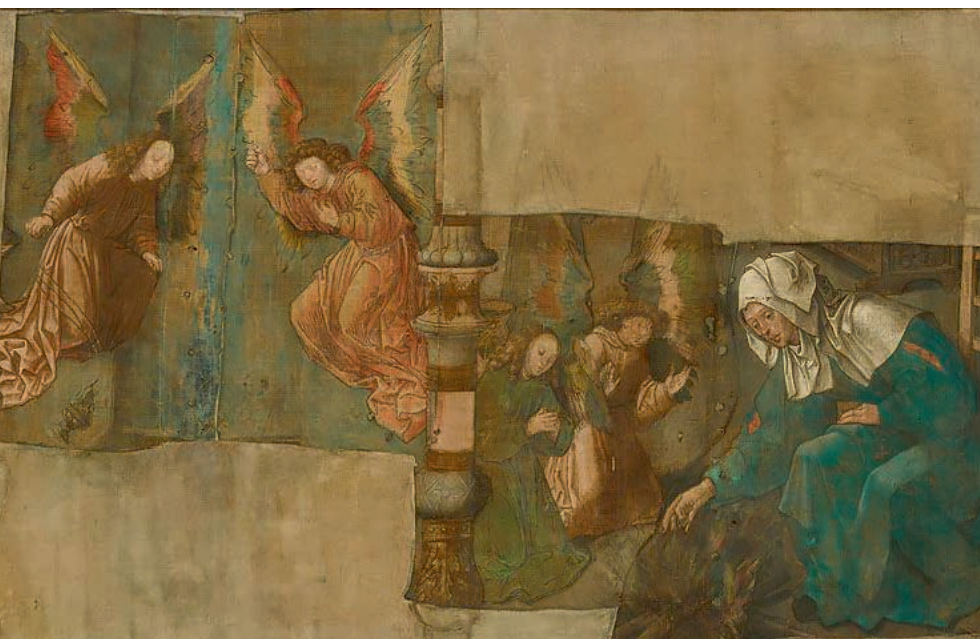
Uit de vele correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- G.J.M. Homan (Uithoorn)
- T. Schuitemaker (Volendam)
- R. Rietveld (Schoorl)

Amsterdamse kerkgeschiedenis

Met het oog op de viering van 750 jaar Amsterdam in 2025 heeft de Stichting Katholiek Erfgoed de katholieke geschiedenis van onze hoofdstad beschreven. Deel één is verschenen, deel twee wordt in 2022 verwacht. Een gedegen overzicht van de katholieke presentie in Amsterdam: de middeleeuwse mirakelprocessies, de verschillende kloosters, de vele schuilkerken enzovoort.

Katholiek Amsterdam. Van Heilige Stede tot bisschopsstad (1200-1850)
M.J.J.M. Essers | verkrijgbaar in de Sint-Bavokathedraal (Haarlem), de OLV-kerk Keizersgracht, boekhandel Prensela (Van Baerlestraat 78) en boekhandel Xantippe (Prinsengracht 290) | € 45,00

Kruiswegstaties van Halfweg

In de Veertigdagentijd overwegen we met regelmaat de kruisweg van Jezus. In de parochiekerk van Halfweg werd vorig jaar op Goede Vrijdag – midden in de coronacrisis, in een verlaten kerk – een bijzondere kruisweg van veertien kleine bronzen plaquettes ingezegend. Ze zijn bij elkaar geplaatst op een houten bord en met elkaar verbonden door een weg van prikkeldraad. Diaken Fons Litjens schreef mooie teksten bij ieder van deze staties, om zelf de weg van Jezus te volgen.

De kruisweg van Halfweg | Fons Litjens | ISBN 9789493161665
www.adveniat.nl | € 9,95

Liefdevol en geduldig

Tijdens de Veertigdagentijd bereid je je voor op de belangrijkste twee weken in ons kerkelijke leven: de Goede Week en Pasen. De Veertigdagentijd leert ons onze focus te verleggen: wij zijn stof (denk aan het askruisje) en we krijgen veertig dagen de tijd te leren vertrouwen op Gods liefde, zijn genade en zijn geduld met ons. In dit boek voor de Veertigdagentijd reflecteert Jane Williams op de geboorte in de kribbe, de beproeving in de woestijn en andere levensfasen van Jezus tot aan zijn kruisiging en verrijzenis en verbindt dezen met een belangrijk persoon uit de christelijke traditie, zoals Augustinus, Franciscus van Assisi of Teresa van Avila.

God, liefdevol en geduldig.
Een boek voor de Veertigdagentijd
Jane Williams | vertaling:
Carola van der Kruk-de Boer
ISBN 9789089723666
www.bermedia.com | € 19,95

Leygraaf haalt het maximale uit uw vastgoed.

HERONTWIKKELING EN HERBESTEMMING ▪ VERKOOP
SPECIALIST IN MONUMENTEN EN BIJZONDER VASTGOED
ONTWIKKELING EN NIEUWBOUW ▪ ADVIES

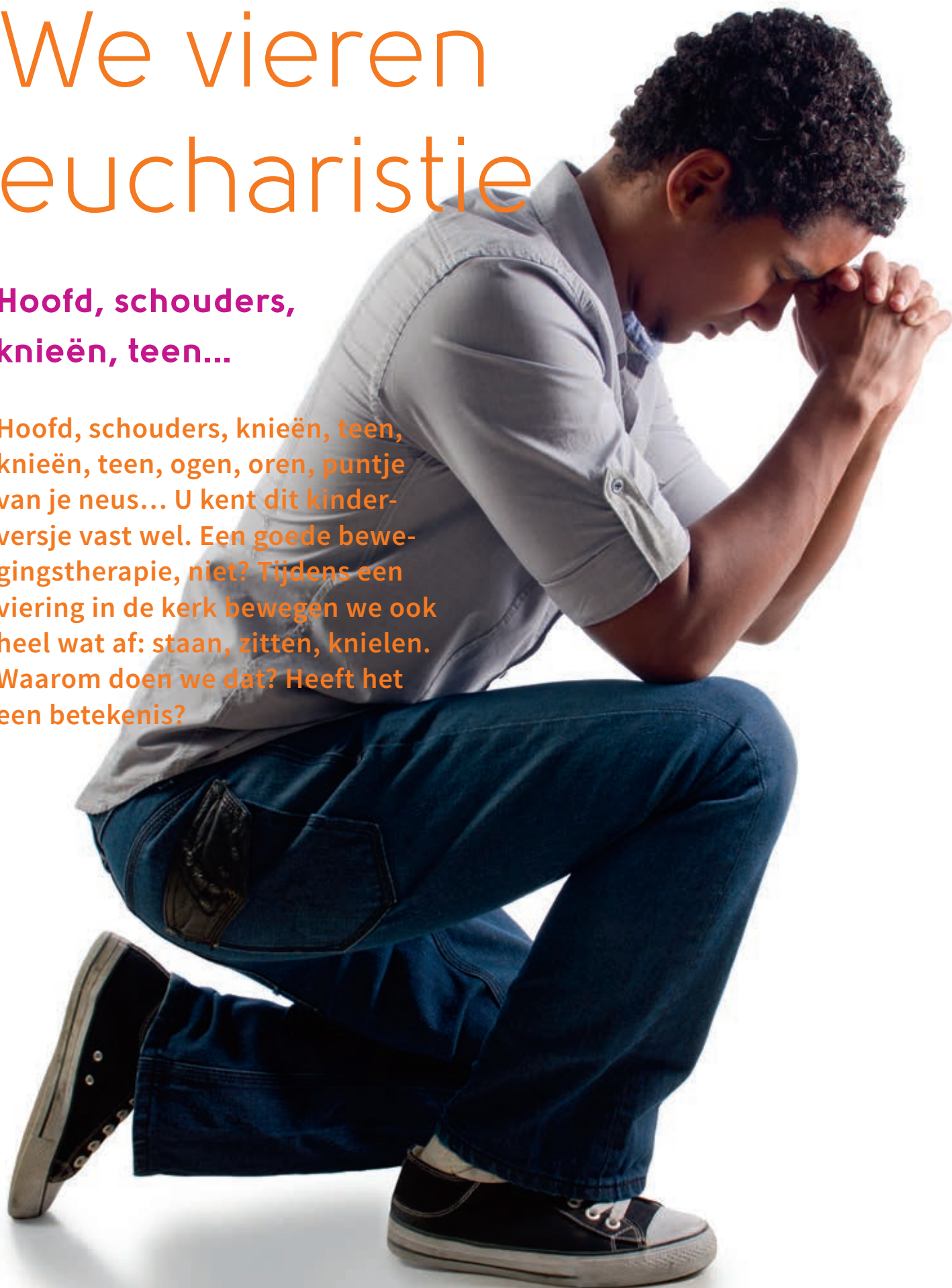
LEYGRAAF

KENNEMERSTRAATWEG 67 ▪ 1814 GC ALKMAAR
(072) 511 43 18 ▪ WWW.LEYGRAAFMAKELAARS.NL

We vieren eucharistie

**Hoofd, schouders,
knieën, teen...**

Hoofd, schouders, knieën, teen, knieën, teen, ogen, oren, puntje van je neus... U kent dit kinderversje vast wel. Een goede bewegingstherapie, niet? Tijdens een viering in de kerk bewegen we ook heel wat af: staan, zitten, knielen. Waarom doen we dat? Heeft het een betekenis?

S

taan

Staan doen we uit eerbied. Als bij een bijeenkomst bijvoorbeeld een koninklijke eregast binnenkomt, gaan we staan. Dat doen wij uit eerbied voor de persoon of het ambt dat hij of zij vertegenwoordigt. Zo ook in de kerk. We gaan staan – uit eerbied – bij het luisteren naar het heilig evangelie, bij het uitspreken van de geloofsbelijdenis en bij de pefatie van het eucharistisch gebed. Maar ook bij de binnenkomst van de voorganger/priester en de assistenten en de uittochtprocessie aan het eind.

Eerlijk gezegd zouden we eigenlijk ook moeten gaan staan bij alle formele gebeden, zoals het openingsgebed (na het 'Eer aan God'), het slotgebed (na de communie) en bij het gezamenlijk bidden van het Onze Vader. Want bidden doen we staand. Achtergrond hiervan is dat in zowel de joodse synagogen als in de Griekse en Romeinse tempels de gelovigen tijdens de gehele viering stonden. In veel kerken in Mediterrane landen of in Orthodoxe kerken zie je weinig tot geen kerkbanken. Omdat daar de gewoonte van staan tijdens de viering nog gebruikelijk is. Dit in tegenstelling tot (katholieke en protestantse) kerken in onze omgeving. Onze kerken staan vol met kerkbanken. Misschien wel té vol.

Knielen

We knielen bij het eucharistisch gebed rondom de consecratie, als de priester de woorden uitspreekt waardoor brood en wijn veranderen in het Lichaam en Bloed van Christus. Ook voor persoonlijk gebed voorafgaand aan de Mis, of na afloop, of na de communie kunnen we knielen. Door te knielen maken we ons als het ware klein. Maar we knielen ook om, gelijk het Schriftwoord van de apostel Paulus, te getuigen dat Jezus Christus de Heer is: "Opdat in de naam van Jezus elke knie zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde, en elke tong zal belijden: 'Jezus Christus is Heer' tot eer van God, de Vader." (Fil. 2,10-11)

Zitten

De rest van de viering zitten we. Dat is grotendeels tijdens de Dienst van het Woord, als wij luisteren naar het Woord van God in de Eerste en Tweede Lezing en de tussenzang (de psalm) en tijdens de preek als de voorganger het Schriftwoord toelicht en uitwerkt.

Tijdens de viering

Met het staan, knielen en zitten geven we lichamelijk aan wat we op dat moment in de viering doen. Als we als gemeenschap bidden, gaan we staan. Komt de Heer onder ons in gedaante van brood en wijn knielen we. Luisteren we naar de Blijde Boodschap, dan gaan we daar eens goed voor zitten. De liturgie van de Rooms-Katholieke Kerk heeft veel aandacht voor het lichamelijke. Want alle zintuigen worden – of behoren te worden – geprikkeld. Lichaamsbeweging hoort daarbij. Bovendien, wees eerlijk: onze kerkbanken zijn duidelijk niet ontworpen om er te lang op te zitten, toch?

Spreken en zingen

Staan en zitten hebben dus een doel. Hetzelfde geldt voor spreken en zingen. In een liturgische viering horen we niet alleen woorden die anderen ons verkondigen of

Luisteren we naar de Blijde Boodschap, dan gaan we daar eens goed voor zitten

muziek die anderen maken, we spreken en zingen ook zélf. Zingen kan ons tot God verheffen. Augustinus zei ooit: zingen kan "het gevoel voor God ontdooien". Mooie muziek kan een Godservaring zijn.

Van zingen word je blij. En zingen is ook een gemeenschappelijke ervaring. Samen zingen maakt samen blij en zo brengt samen zingen mensen bij elkaar. Daarom is samenzang belangrijk in de liturgie, hoe mooi onze koren ook zingen. We brengen Gods Woord tot klinken als muziek die helend en vreugdeverrijkend werkt in de harten van de mensen.

Ruiken en proeven

Wierook is een speciale geur. Voor de één 'bah' en reden tot gehoest; voor de ander nostalgische herinneringen aan vroeger, en hoe meer hoe liever. Met wierook wordt het reukvermogen geprikkeld, zodat ook dat zintuig meedoet. Het gebruik van wierook is een eeuwenoud geuroffer voor een god. In de tempel van Jeruzalem,

in tempels in de Griekse-Romeinse wereld werd wierook gebruikt. De rook geurt en dwarrelt zichtbaar naar boven. Waarschijnlijk werd het ooit geïntroduceerd om een onaangename geur te verdoezelen, nu beseffen we zeer dat het een mooi zinnebeeld is van eerbewijs (dat wat bewierookt wordt, wordt geheiligd) en hoe onze gebeden met de rook opstijgen naar God. Laten we ook chrisma niet vergeten, waarmee gezalfd wordt bij een doopen vormselviering. Ruik er maar eens aan (vraag het gerust even aan de pastor of het mag). Het ruikt heerlijk. Het kerkgebouw en alle kerkgangers zijn er ooit mee gezalfd. Wat dat betreft dragen we allemaal dezelfde, heilige, geur. En proeven? Ja zeker. We proeven van wat de Heer ons geeft. Niet alleen in het Woord maar nog meer in het Sacrament.

Alles doet mee

'Alles wat adem heeft, love de Heer' zingen we in psalm 150. In de liturgie aanbidden we God met al onze lichamelijke onderdelen. Met onze handen en voeten; met onze oren en neus. Met hoofd, schouders, knieën, teen, knieën, teen. Precies zoals Jezus ons gevraagd heeft:

God lief te hebben met héél ons wezen! (Mc. 12,28-34). En die opmerking van Jezus komt niet uit de lucht vallen. Iedereen die wel eens in Jeruzalem is geweest, ziet bij de Westelijke Muur (ook wel Klaagmuur genoemd) de joodse gelovigen al lichtjes heen en weer bewegend hun gebeden doen. Juist... omdat hun hele lichaam, Gods schepping, mee doet en mee bidt. Kortom: 't hoeft allemaal niet zo stijfjes in onze kerken. ■

Eric van Teijlingen

De belangrijkste coronaregels in de kerk

Blijf gezond en Wees lief. **Alleen samen houden we het coronavirus onder controle**

Sacrament van boete en verzoening

We zitten midden in de vastentijd, een tijd van zuivering en contemplatie. Een tijd om onze fouten en zonden, groot en klein, te overdenken.

Op ons Helligdom zijn dagelijks van 14.00 – 15.30 priesters aanwezig om de biecht te horen of u een luisterend oor te bieden. Spreek hen gerust aan voor een gesprek.

www.olvternood.nl

De congregatie van de Zusters Ursulinen van Bergen

is sinds 1898 vooral actief geweest in onderwijs en vorming.

Zowel in Nederland als Oost Afrika. Tegenwoordig zoeken we naar verdieping van onze bronnen van spiritualiteit voor eigen gemeenschapsleven en voor onze gerichtheid op kerk en samenleving nu.

De congregatie bestaat uit 21 merendeels oudere zusters, woonachtig in appartementencomplex De Kloosterhof in Bergen N.H.

Het bestuur van de Sint Joseph Stichting der Zusters Ursulinen zoekt ten behoeve van de congregatie een

Pastoraal Werker (V/M)

15 uur per week

Van haar/hem wordt verwacht zich te kunnen vinden in onze visie op pastoraat, als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeenschap. Zij/hij zal de werkzaamheden verrichten onder leiding van, en in goed overleg met de administrator en anderen die pastorale taken verrichten.

De functionaris wordt met name gevraagd voor:

- de pastorale begeleiding van individuele zusters
- het stimuleren van geloofscommunicatie
- liturgische taken

De functie-eisen zijn:

- een door de bisschop erkende voltooide academische of hbo-opleiding in de (pastorale) theologie;
- bekend zijn met de levenskeuze en geschiedenis van vrouwelijke religieuzen in het algemeen;
- affiniteit met oudere religieuzen;
- het vermogen tot samen te werken;
- werken volgens de beroepscode van de Vereniging voor Pastoraal Werkenden en benoembaar voor het bisdom Haarlem-Amsterdam.

Werkervaring, liefst in het pastoraat voor ouderen, strekt tot aanbeveling.

De aanstelling geschiedt in overleg met het bisdom Haarlem-Amsterdam.

De salariëring is conform de richtlijnen van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR).

Uw schriftelijke sollicitatie, vergezeld van een curriculum vitae, ontvangen wij graag binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie en kan verzonden worden naar:

Bestuur Sint Joseph Stichting t.a.v. dhr. G.J. Koning, Mericilaan 40, 1861 ML Bergen.

Of via de mail naar: secretariaat@ursulinenvanbergen.nl o.v.v. vacature pastoraal werker.

Voor verdere informatie over de functie kunt u contact opnemen met de administrator:

Pastor G.J. Koning tel. 0229-507997

Agenda

Wijzigingen voorbehouden

Maart 2021

5 MAART Wereldgebedsdag
www.wereldgebedsdag.nl

5 – 7 MAART Oriëntatieweekend
grootseminarie
www.willibrordseminarie.nl

13 MAART Achtste verjaardag
verkiezing paus Franciscus

19 MAART Hoogfeest van Sint Jozef
Sint-Jozefjaar | begin Amoris-
Laetitia-jaar | Zie pagina 14

28 MAART Palmzondag | begin
Goede Week

31 MAART Chrismamis
(Sint-Bavokathedraal)

April 2021

1 APRIL Witte Donderdag

1 APRIL The Passion (in Roermond)
www.thepassion.nl | NPO1
(KRO-NCRV) om 20.30 uur

2 APRIL Goede Vrijdag

4 APRIL Pasen | begin van het
octaaf van Pasen

25 APRIL Roepingenzondag
www.roepingenzondag.nl

27 APRIL Koningsdag

Mei 2021

1 MEI Feest van Sint Jozef,
de werker | Sint-Jozefjaar

2 MEI Feest van kerkwijding
(Sint-Bavokathedraal)

4 MEI Dodenherdenking

5 MEI Bevrijdingsdag

13 MEI Hemelvaartsdag

23 MEI Pinksteren

Oproepje mr. Frank Visser

In het kerstnummer 2020 van *SamenKerk* stond een interview met mr. Frank Visser. Namens hem publiceren wij onderstaand oproepje. Stuur een reactie met uw naam, e-mailadres en telefoonnummer naar samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl en de redactie stuurt uw email door naar mr. Frank Visser.

Wie wil er met een groepje geïnteresseerden middeleeuwse heiligenlevens gaan lezen, onder leiding van een ervaren docent in een Latijnse school te Hilversum? Weggezakte kennis Latijn geen bezwaar.

Frank Visser

Zoeaven voor de paus

Mevrouw Clara Ruigrok uit Lutjebroek reageerde op het artikel over de (West-Friese) zoeaven in het kerstnummer van *SamenKerk*. In haar woning

bevindt zich een glas-in-loodraam met een gebrandschilderde afbeelding van een zoeaaf. En ze wilde het graag schenken. *SamenKerk* en Michel Bakker (auteur van het artikel) hebben bemiddeld en conservator Mark Buijs van het Zoeavenmuseum te Oudenbosch is zeer verheugd met deze aanwinst voor de collectie.

Foto: Sophie de Boer

Matthew Talbot

In het januarinumnummer 2021 van *SamenKerk* schreef Marcel Poorthuis in zijn column 'Parels uit de schattengrot' over Matthew Talbot. Wij ontvingen van Mariette Fleur ofs een reactie dat zij een boekje heeft geschreven over Talbot en een website in voorbereiding heeft. Ze wees ook op dit schilderij van Nico Peeters. Stuur een email naar samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl en de redactie stuurt u dit boekje over Matthew Talbot toe.

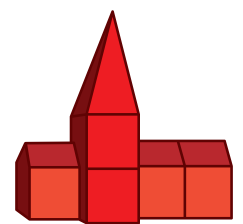

kerkbalans.nl

2021

Actie

Kerkbalans

SamenKerk ontvang ik altijd gratis
Daarom geef ik extra aan **Kerkbalans**

Geef vandaag **voor de kerk** van morgen